

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 89.

Sreda, 8. novembra 1933.

Leto VIII.

Izvajanja dr. Beneša:

Za demokracijo

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je po političnem prepričanju češki narodni socialist in je izstopil iz stranke zaradi tega, da v zunanji politiki ni odvisen od nje. Vrhutega je dr. Beneš duhovni voditelj male antante.

Ker pa naši meščanski listi kljub temu niso poročali o njegovem važnem mišljenju o demokraciji, ki ga je povedal dne 28. oktobra ob proslavi petnajstletnice čehoslovaške republike, poročamo že zaradi objektivne izpopolnitve poročil mi o njem.

Dr. Beneš je rekel:

»Naša velika sila korenini tudi danes kakor takrat v oni enotnosti demokratičnega mišljenja, ki nas je vso svetovno vojno družilo duhovno.

Prav tista demokratična misel more biti tudi najboljša vez med našim narodom in v naši državi prebivajočimi manjšinami,

zlasti veliko nemško manjšino, ki letos narodni praznik slavi z nami. Težki časi, ki jih je naš narod preživljal v minulosti v boju proti narodnemu, političnemu in socialnemu zatiranju, so napravili iz našega naroda načelnega nasprotnika proti vsakršnim krivicam političnega, narodnega in socialnega značaja. To, kar se danes godi okoli nas, ne izpreminja teh naših nazorov,

pomembno pa nas opozarja na nevarnosti, ki groze v današnji dobi vsem demokratom in tudi našim.

Demokracija ni nikakršna slabost in ne sme biti slabost, pač pa je dolžnost demokracije, da stori vse v svojo obrambo na znotraj in zunaj.

Naš narod se je med vojno tega zavedal in je tudi storil svojo dolžnost. Zaradi tega smo pričeli med vojno z organizacijo velike narodne vojske, čim nam je bilo to mogoče. Brez te vojske, brez požrtvovalne odločnosti tisočev naših legionarjev naša pot ne bi bila mogoča.

Tudi danes moramo biti pripravljeni, da branimo demokracijo. Vedno se moramo tega zavedati, da je bil boj za svobodo težak ter da bo boj za nje ohranitev še vedno težji.

Za nas velja, da vodimo svojo notranjo in zunanjo politiko v duhu onih idej, v katere imenu smo dosegli svobodo,

to pomeni danes, da moramo svoje demokratične avtoritete, ki smo si jih sami postavili, spoštovati in jim slediti, pomeni, da moramo trenutno

opustiti vse egoistične interese in se ozirati na kolektivne interese naroda,

pomeni končno, da mislimo na moralno, pa tudi na fizično obrambo države.

Le tako bomo ohranili našo republiko, našo demokracijo in mir.

Verujem, da bo kljub vsem mednarodnim težkočam današnjega časa, zlasti tudi mir in svobodo naša generacija ohranila.

Dr. Beneš je meščanski politik, ki ima v mednarodni, zlasti srednje-

Stotisoč nas je!

Po sijajni zmagi rdeče liste na jugu.

Volitve v Delavske zbornice so tako jasno dokazale, da so svobodne delavske strokovne organizacije v državi najmočnejši delavski faktor. Te organizacije niso »firme« in »pečati«, kakor to hočejo trditi »plavi« in »nacionalni« delavski nasprotniki.

Niso še vsi rezultati znani. Toda dobile so naše organizacije glasov pri volitvah v Delavsko zbornico:

zagrebško	20.820,
beograjsko	19.750,
sarajevsko	26.902,
ljubljsko	20.287,

dočim so nasprotniki po dosedanjih rezultatih dobili za vse te zbornice skupaj samo 41.159 glasov.

Poraz nacionalističnih organizacij, zlasti v južnih krajih, je naravnost katastrofalen. Ta poraz morajo po vsej njegovi obsežnosti razumeti prav le tisti, ki vedo kako ogromne žrtve so doprinesli zaščitniki tega gibanja, da bi mu izvojevali zmago. Zato pa tudi vlada v gotovih krogih splošno zaprepaščenje nad izidom teh volitev.

Na ozemlju beograjske delavske zbornice je bilo oddanih za nacionaliste samo 1257 glasov, od teh v Beogradu okoli 500.

Pri volitvah za sarajevsko delavsko zbornico je glasovalo za žute organizacije samo 4799 volilcev.

V Sarajevu je lista svobodnih strokovnih organizacij dobila 4353 glasov, žuti pa le 571.

Na teritoriju zagrebške delavske zbornice pa je število nacionalističnih glasov doseglo 7701 glas. Pri tem pa je treba vedeti, da so večino teh glasov dali delavci, zaposleni v treh podjetjih v okolici Osijeka. Bivša razredna organizacija Opći radnički savez, katerega voditelji so se postavili v službo narodnega socializma, so v teh podjetjih dobili svoje glasove le s pomočjo sodelovanja in agitacije delodajalcev in s terorjem njihovih priganjačev. O trdki Ba'ta je znano, da ne trpi nobene razredne strokovne organizacije v svojem podjetju. To podjetje pa je preko svojega glasila »Borovo« javno pozvalo na čelu lista vse delavce Ba'tajinih tovarn, da glasujejo za nacionalistično listo Općega radn. saveza. Ba'tajino podjetje je razen tega momentano odpustilo iz službe s. Josipa Bauerja, ki je kandidiral na listi razrednih strokovnih organizacij in pa s. Ciegerja, ki je bil predstavnik te liste.

Gozdno podjetje Guttman je pustilo prepeljati po železnici vse svoje gozdne delavce iz 50 km oddaljenih obratovališč na volišče s parolo, da naj delavci volijo listo Općega radniškega saveza.

Iz tega si bodo naši čitatelji sami najlažje napravili sliko o položaju, v katerem so se nahajali delavci pri teh volitvah v označenih tovarnah. Nacionalisti so uživali tudi politično podporo JNS, na katero so se javno obračali za pomoč.

V Zagrebu je glasovalo za žuto listo Općega radniškega saveza 405 delavcev in nameščencev proti 5163

evropski politiki precej važno vlogo. Zato je važno, da naše delavstvo pozna njegove nazore in jih primerja z nazorimi naših »plavih«, »Slovenčevcev« in »Jutrovcev«, da o drugih »velikanov« v politiki ne govorimo.

glasovom, ki jih je dobila lista svobodnih strokovnih organizacij.

Še značilnejši je poraz nacionalistične liste »Jugoslovanska zemlja« v Skoplju, glavnemu mestu Južne Srbije, kjer je dobila le 33 glasov proti 2838 glasovom, ki so bili oddani za listo svobodnih delavskih organizacij.

V Srbiji bi bila zmaga razrednih strokovnih organizacij še mnogo lepša, ako bi glasovali tudi rudarji, toda nasprotniki niso bili v stanju postaviti nobene protiliste in je bila zato lista razrednih strokovnih organizacij za rudarsko kurijo izvoljena brez glasovanja.

Nadalje ni volila Vojvodina, ker tudi v Vojvodini nacionalisti niso mogli sestaviti svoje liste. V Beogradu so svojim financijerjem zagotavljali, da imajo v tej pokrajini organiziranih 9000 delavcev in delavk. Laž pa ima kratke noge in volitve so pokazale, da ti ljudje v resnici nimajo nikogar za seboj.

V Dalmaciji, kjer voli vsega okoli pet tisoč delavcev in delavk, je bil pa položaj silno zamotan že takoj od početka, ker se je v borbo vmešala politična stranka z vsem svojim aparatom.

Naše svobodne strokovne organizacije so svojo že vloženo in potrjeno listo preklicale.

Naše svobodne strokovne organizacije so svojo že vloženo in potrjeno listo preklicale. s katere so nekateri bivši komunisti uskočili na ta način, da so kot kandidati agitirali za žuto listo Općega radniškega saveza, na kateri so pod patronanco zelo visokega gospoda kandidirali nacionalisti in bivši komunisti skupno. Rekle se je predstavnikom naše liste, da bodo gotovi kandidati itak izpadli po volitvah, ker da se jih bo črtalo. Na to pa naši sodruzi niso hoteli pristati pod nobenim pogojem. Razen te liste je bila vložena še klerikalno-hrvatska lista, ki jo je Glavni volilni odbor najprvo zavrnil, potem pa na posredovanje večine na žuti listi potrdil. Kakšne politične kombinacije se krijejo za temi dalmatinskimi volitvami bo pokazala bližnja bodočnost. Povlačenje kandidatne liste svobodnih strokovnih organizacij je v vseh pri volitvah zainteresiranih krogih, ki so hoteli igrati svobodne strokovne organizacije, izzvalo zaprepaščenje.

S temi volitvami je delavski razred prav jasno odgovoril na marsikatera vprašanja, ki jih v bodoče ne bo treba več reševati. Predvsem pa je delavstvo dokazalo, da je tukaj, da se zaveda svoje delavske naloge in da hoče zastopati svoje interese resno.

Francoska vlada na slabih nogah.

Nova francoska vlada v zbornici.

V soboto ponoči je francoska zbornica izglasovala novi Sarrautovi vladi zaupnico. Za zaupnico je glasovalo 306 poslancev, proti 34. Socialisti in desnica (250 po številu) so se vzdržali glasovanja. Stališče nove vlade torej ni prav trdno in je odvisno od socialistične stranke.

Japonci so izpraznili Šanghajkvan in umaknili vse svoje čete, ki so se

Požigalci kot priče

v procesu o požigu nemškega parlamenta.

Zadnje dni preteklega tedna je bil zaslišan pred državnim sodiščem v Berlinu v procesu radi požiga nemškega rajstaga pruski ministrski predsednik Göring. Pri tej priliki je prišlo med njim in obtoženim bolgarskim komunistom Dimitrovom do zelo razburljivih scen. Dimitrov je svojega nasprotnika spravil s spretno stavljenimi vprašanji popolnoma iz ravnotežja, da je Göring pričel naravnost divjati, zmerjati in groziti. Izpozabil se je celo tako daleč, da je skočil proti obtožni klopi, kjer je stal Dimitrov, hoteč ga dejansko napasti. O komunistih je rekel Göring, da so to sami zločinci, katere da je treba pobiti. Dimitrov je na to opazko Göringovo izjavil, da Göring najbrže pozablja, da ti zločinci vladajo eni šestini zemeljske oble in da hitlerjevski Nemčija vzdržuje z njimi gospodarske in diplomatske odnose. Göring je pri teh besedah Dimitrova prebledel od jeze, rekel pa je, da ni mislil komuniste na splošno, ampak samo nemške komuniste, ko je govoril o komunistih kot zločincih. Odslej se je Göringova razburjenost stopnjevala do skrajne meje. Začel je psovati z najizbranejšimi imeni, katere pozna fašistični besedni zaklad. Grozil je Dimitrovu, da naj se čuva, kadar bo izpuščen iz sodnih zaporov in ga bo on dobil v svojo pest. Na zadnje si ni mogel drugače pomagati, zlasti še, ker mu je Dimitrov neprestano upadal z medklici, kakor da je ves besen zakričal: »Ven z lumpom!« Tej zapovedi se je moral ukloniti tudi predsednik sodišča, ki je namesto, da bi ukoril pričo radi nedostojnega obnašanja, pustil odpeljati Dimitrova, pod pretvezo, da je skušal izrabiti svoj nastop v propagandne namene za komunistično stranko.

Dimitrov je znana oseba v delavskem gibanju na Balkanu in tudi njegova žena je bila nekoč aktivna članica beograjskega »Abraševića«. Dimitrov sam pa se je udeležil l. 1900. ustanovne konference srbske socialdemokratične stranke kot delegat bolgarskih socialnih demokratov. V sedanjem berlinskem procesu si je Dimitrov s svojim nastopom pridobil mnogo simpatij, pa tudi ugleda in je nemškimi oblastnikom najbrž zelo žal, da so tega moža posadili na zahtojno klop, ki jim je raztrgal že vse mreže, v katere so hoteli poloviti namišljene požigalce, da bi sami utekli pravični ljudski sodbi. Že iz izvajanja Göringa samega je razvidno, da bo Dimitrov izpuščen, ker ni kriv. Gotovo pa je, da pripravljajo fašisti zavraten napad nanj, ko bo stopil iz ječe na ulico. Göringove besede: »Le počakajte, da vas dobimo iz oblasti tega sodišča!«, povedo dovolj jasno, da Göring misli na kruto maščevanje. Mislimo pa, da se je mož prenačlil s svojo grožnjo, ker bo sedaj vedel ves svet, kdo odgovarja za Dimitrovo življenje, ako bi se mu zgodilo kaj žalega.

nahajale na notranji strani kitajskega zidu. Japonske čete se sedaj koncentrirajo v bližini Harbina. Popuščenje Japoncev napram Kitajski se smatra kot posledica energičnega nastopa Rusije. Japonci bi se radi za slučaj spopada z Rusijo zasigurali prijateljstvo nankinške vlade.

Doma in po svetu.

»Jutro« je polno hvale o čeških socialnih demokratih, ki odelujejo z vlado in soglašajo z vsemi ukrepi, ki so potrebni za obrambo čehoslovaške republike in njene demokracije. S stališčem čeških socialnih demokratov so sporazumni tudi jugoslovanski socialisti. Da-li so pa tudi »Jutrovci« za demokracijo, o tem pa moramo resno dvomiti. Ne samo pisava »naprednih« listov, ampak tudi zadržanje prvakov in njihovo delo nas uverava baš o nasprotnem. Pri pomniti moramo tudi še, da se jugoslovanski socialisti že bore za demokracijo v navalu fašističnih tolp, za katere »Jutro« nima niti besedice graje.

O ljudožrstvu v sovjetski Rusiji se na dolgo in široko zopet razpisuje zadnji čas evropsko meščansko časopisje. Značilno je, da se vedno, kadar pripravlja Rusija kako važnejšo diplomatsko akcijo in beleži kake večje uspehe v mednarodni politiki, pojavljajo razne neverjetne in grozotne stvari o razmerah v Rusiji. Veliko zblizanje in dalekosežna pogajanja med Rusijo in Ameriko gotovim reakcionarnim krogom, zlasti v Angliji, nikakor ne gredo v račun in bi jih z raznimi intrigami in obrekovanji radi preperečili. V to se poslužujejo raznih lažljivih poročevalskih agencij in poročil raznih »očividcev«. K sreči so ta poročila tako pretirana in v toliki meri tendenciozna, da jih vsak količkaj objektivni čitatelj lahko pravilno presodi. Glavnih zaslug pri tej kampanji si bo poleg ženevskega glasila konservativne plutokracije in orožne industrije »Journal de Geneve« in dunajskega škofa Innitzerja, ki je seve tudi hud sovražnik »avstroboljševizma«, pridobil nedvomno tudi ljubljanski »Slovenec«, ki od dne do dne bolj pada na linijo senzacij željnega bulvarnega lista.

Konferenca brivskih pomočnikov Dravske banovine se je vršila v Celnju v nedeljo, dne 5. t. m. Udeležile so se je po svojih delegatih vse podružnice Zveze brivskih pomočnikov v sklopu Strokovne komisije. Predsedoval je konferenci s. Knez, poročal pa je tajnik Strokovne komisije s. Golmajer. Konferenca se je bavila s položajem brivskih pomočnikov in pomočnic. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva uvedba nedeljskega počitka in ustavitve sprejemanja novih vajencev.

V beograjski pivovarni Vajferta je v teku mezdno gibanje delavcev, ki zahtevajo kolektivno pogodbo. Posreduje Delavska zbornica.

Vlada proučava načrte za zidanje dveh asfaltiranih avtomobilskih cest, in sicer iz Beograda v Subotico in iz Beograda v Zagreb. Proračun znaša 80 milijonov dinarjev.

Zmaga angleške delavske stranke.

Stranka je osvojila 206 novih občinskih mandatov.

Končni rezultat volitev v občinske zastope v Angliji je prinesel angleški delavski stranki 206 novih mandatov na škodo liberalcev in konzervativcev. Vlada narodne sloge poiskuje na vse načine omiliti ta uspeh angleške delavske stranke s tem, da mu ne pridaje velike politične važnosti. Kljub temu pa je izid volitev vzbudil v celi državi neverjetno presenečenje, izzval pa je tudi silen odmev v inozemstvu. O angleški delavski stranki so govorili reakcionarji vseh dežel zelo omalovaževalno od kar je pri volitvah v letu 1930 izgubila veliko večino svojih mandatov v parlamentu in je cel štab njenih voditeljev z Macdonaldom na čelu dezertiral v »vlado narodne sloge«. Voditelji so odšli, masa, prepovena s socialistično zavestjo pa je ostala, izbrala si je nove voditelje in je obenem s silnim zanosom začela z novo akcijo in novimi boji. Uspehi niso izostali. Že posamezni volilni izidi pri nadomestnih volitvah v parlament so pokazali ogromen porast socialističnih volilcev. Triumf vsega pa je rezultat občinskih volitev.

Inozemski reakcionarji, med ka-

tere štejejo tudi naše klerikalce, se tolažijo s tem, da bodo parlamentarne volitve v Angliji prihodnje leto izpadle drugače kot so občinske, mislimo pa, da je ta tolažba več kot puhla in prazna, kajti angleška delavska stranka sama ocenuje položaj nad vse optimistično. Delavstvo vseh dežel se veseli zmage angleške delavske stranke, ker ona napoveduje novo dobo na evropskem kontinentu in zlom reakcije. Uspehi delavskih strank na severu Evrope v poslednjih mesecih nam dajejo zagotovilo, da se to pot svita od severa. Ogromna zmaga socialistov pri parlamentarnih volitvah na Finskem, sedaj pred kratkim na Norveškem in zadnji teden v Angliji, bo mogočno vplivala na porast socialistične zavesti v vrstah evropskega proletarijata. Kakor severni veter razganja svinčene oblake, tako bo tudi politični veter iz severa prinesel novo vreme na črnorjavo pobarvani evropski celini. So pa te zmage delavskega razreda na severu tudi novo upanje za vse človeštvo, ki hrepeni po utrditvi in zjamčenju svetovnega miru.

In mladina naj se uči . . .

Ljubljansko društvo »Šola in dom« o šolskih knjigah.

Zmeda v šolah Dravske banovine je nastala, ker nimajo slovenske čitanke in še nekaterih drugih učnih knjig. Društvo »Šola in dom« je zato sklicalo dne 3. novembra razne organizacije na sestanek, katerega sta se od naših društev udeležili po svojih zastopnikih »Svoboda« in »Canakarjeva družba«. Predsednik društva »Šola in dom«, dr. Lončar, je ob zaključku sestanka prebral resolucijo, ki se je medtem poslala na merodajna mesta. Resolucija pravi med drugim naslednje:

Ministrstvo prosvete je na podlagi zakona o učnih knjigah za narodne meščanske šole, učiteljska in srednje šole izdalo z dne 19. avgusta 1933 s. n. br. 28.063 odlok, s katerim ne dovoljuje več uporabe naslednjih slovenskih učnih knjig:

a) dr. Ivan Grafenauer, Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in njim sorodnih šol I, III. in IV. del. Zaradi tega so sedaj peti, sedmi in osmi razred srednjih šol v Dravski banovini brez vsake čitanke za pouk slovenskega jezika in književnosti.

b) Pajk-Kržišnik, Zemljepis za srednje šole I. del; zato je letos prvi razred srednjih šol brez slovenske učne knjige za zemljepis.

...Zelo občutno so prizadeti tudi starši, ki morajo kupovati vsako leto nove knjige. Zlasti veliko upravičene nevolje povzroča uvajanje novih knjig med šolskim letom, zaradi česar si morajo učenci nabavljati v istem šolskem letu kar po dve različni knjigi za isti predmet.

Vse te stvari morajo biti razpravljane in rešene na skupnem sestanku učiteljskega zbora in učencev, ki ga mora voditi učitelj. Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

Če učenci niso dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, morajo učitelji in starši poskusiti, da jih seznanijo.

V Kragujevcu proslavljajo te dni na svečan način 100 letnico ustanovitve tamošnje gimnazije, iz katere so izšli skoroda vsi srbski znanstveniki, politiki itd.

Velikanske izgube zagrebške banke. V Parizu se vršijo pod vodstvom dveh bivših ministrov dr. Šverljuge in dr. Mažuranića pogajanja za sanacijo Jugoslovanske udružene banke d. d. v Zagrebu. Sanacija naj se izvrši tako, da bi bila odpisana celotna delniška glavnica v znesku 185 milijonov Din, vse izkazane rezerve v znesku 55 milijonov Din in vse tihe (viseče) rezerve v znesku 25 milijonov Din, skupno torej 265 milijonov dinarjev. Ljudje se samo vprašujejo: kje in kako je taka izguba nastala? Sanacija bi se izvedla z novim vplačilom delniške glavnice v znesku 70 milijonov, ki bi jo vplačali predvsem inozemski interesi. Jugoslovanski delničarji se pa tega branijo, ker ne morejo razumeti, odkod je taka izguba, zlasti ker je zavod še nedavno dobil moratorij po čl. 5 in je komisija, ki je zavod pred tem preiskala, ugotovila njega aktivnost. Delničarji se boje, da bi jih kar lepo ne ogoljufali za ves denar in bi inozemci na ta način prav poceni in brez boja prišli v posest ene največjih jugoslovanskih bank. Stvar je zelo zanimiva in bomo o njej še poročali. Čudimo se le, da so »Organizator« in plavi plakati tako tihi o vsej stvari! Je kost prevelika?!

V vohunskem procesu proti podpolkovniku Lujo Mičiću in tovarišem je bil glavni krivec obsojen na smrt na vešalih, bivši avstrijski oficir Červenka na dosmrtno ječo, bivši avstrijski oficir Furlani na 20 let ječe, ostali na par let in nekateri samo na denarno globo.

V Zagrebu bodo prihodnje dni vaje za obrambo letalskih napadov. Prebivalstvo bo prejelo potrebna navodila in plinske maske. Sličen letalski napad je bil že izvršen tudi na Beograd.

Češke »Lidové Noviny« pišejo: Še bolj kot odpoved socialne demokracije so odpovedale cerkve v boju za svoje duhovne vrednote. Obe glavni cerkvi v Nemčiji, katoliška in protestantska sta se v odločilnem trenutku vdali in zatajili svoja načela. Katoliki so se vsaj skušali upirati, dočim so evangelci z vihrajnimi zastavami z veliko večino prostovoljno prestopili v Hitlerjev tabor. Odrekli so se večinoma prostovoljno velikim pridobitvam reformacije, zatajili so svobodo vesti, izročili so Žide preganjanju in plemu jim je postalo namesto sredstva nedotakljivi malik.

Andrej Strug, znameniti poljski pisatelj, je bil imenovan članom novoustanovljene akademije za znanost in umetnost v Varšavi, vendar je imenovanje odklonil, češ, da kot prepričan socialist ne more biti član ustanove vlade Pilsudskega.

Tone Maček:

20

Slučaj Kumberger.

»Iz česa pa je premog, kako je nastal? Kaj je to pravzaprav?« je poizvedoval France dalje. »Zmaj pred šahom sem namreč opazoval grude premoga, naloženega v vozičkih, pa izgleda kakor zgoljen les, kakor okamenelo lesno ogelje. Ponekod se še dobro pozna lesna rast in celo grče, zlasti pri takih kosih, ki so še bolj rujavi, ki menda še niso čisto okameneli.«

»Ne motiš se fant,« je pojasnjeval stavec, čital sem nekoč v neki knjigi, da je premog res nastal iz lesa. Pred stotisoč ali milijon leti, kdo bi to vedel, je bilo na zemlji veliko bolj toplo ozračje kakor je danes. Takrat je bila vsa zemlja gosto preraščena z bujnim rastlinstvom, z velikanskimi drevesi, neprodorno preraščeni z gostim srebrotjem, debelimi kakor moja noga nad kolonom, vmes pa se je gosto razrastla vsakovrstna zelenjad, praprotna primer je bila takrat večja kakor danes največja drevesa. Po teh goščavah so se pa podila fantastična čudovišča, gorostasi mamuti in sauriji, katerih redki okameneli ostanki vzbujajo danes največje občudovanje.

»Tedaj so pa tudi ljudje v tisti dobi morali biti pravi veliki!«

»Če je človek takrat že eksistirjal, nihče ne

ve; dosedaj najdeni sledovi pračloveka so iz mnogo poznejše dobe.«

Francetu se je zdelo pripovedovanje starega Kurenta kakor čudovita pravljica, ki je vse njegovo dosedanje pojmovanje o postanku in razvoju sveta grozila postaviti na glavo.

»Kako pa, da danes ni več sledu o vsem tem: kam je ta svet izginil?«

»Vidiš, nahaja se tu notri v podzemlju in mi gremo, da ga spravljamo zopet na dan. Pred stotisoč ali milijoni let so se izvršile na zemlji velike izpremembe. Zemlja je menjala svojo površino. Njena prvotna toplota se je začela zniževati, njena skorja se je začela ohlajati in s tem gubančiti. Iz poprej ravne površine so se začele dvigati gore, mehka in prožna površinska plast se je začela strjevati in okamenjevati. Kjer se je površina vzhobila v gorat greben, je pokopala pod seboj v globočino velik del prej bujno zarasle površinske ploskve, z drevjem, rastlinstvom in živalstvom vred. Ta mehka plast se je potem s pogreznjenim rastlinstvom vred začela v nedrjih zemlje počasi strjevati in spreminjati v črn ogelje. Čim dalje se je ta proces vršil in čim starejši je ta ogelje, tem bolj je trd in kamenit. Na podlagi tega svojstva znajo učeni geologi tudi približno izračunati, koliko desetisočev let je rabila kaka zemeljska plast, da je dosegla današnjo obliko.«

»Moj brat Tone, ki je sedaj v Ameriki, prej pa je delal v Nemčiji, je pa pisal od tam, da je tam

rudnik pri rudniku, pa vse v ravnini. Kamor seže oko, se ne vidi nikjer nobenega hriba. Kako pa je potem tam premog nastal?«

»Površina zemlje se počasi, človeku skoraj neopazno, vendar neprestano spreminja. Tam, kjer so danes razsežne celinske ravnine, se je razlivalo v pradavnini morje, a mnogo tisočev milj, ki jih zavzema danes morje, so bile nekoč suha zemlja. Nižine Porenja, južne Rusije, Amerike in drugod, so v predzgodovinski pradobi bile v topleni močvarnem ozračju preraščene z neprodinim bujnim rastlinstvom. Ohlajevanje in preoblikovanje zemlje je pa povzročilo, da so z novonarastalih gor zdrsnile vrhne zemeljske plasti, ki so se dvignile z njimi vred, in so na široko zastpale preostale nižine. Radi teh sprememb so se mnogokje tudi znižale pokrajine, tako da jih je zalilo morje, ki je ostavilo na njih grušč, blato in debele plasti poginulih morskih živali. Tekom naslednjih razvojnih dob so se pa te preplavljene nižine začele počasi zopet dvigati iz morja, ki je bilo potisnjeno nazaj v svoje današnje bregove. Nekdanje bujno rastlinstvo, morsko blato in kadavri morskih živali so sedaj obležali pod mnogo metrov debelo plastjo nanešenega in naplavljenega grušča, kjer so se v procesu gnitja in kemičnega pretvarjanja začeli spreminjati v posebno, čim starejšo tem tršo plast, ki je radi svojega organskega značaja gorljiva.«

(Dalje prihodnjič.)

Tudi avstrijski general Vaugoin se umakne. Vaugoin je bil prej jako glasen. Sanjal je o vojaški diktaturi. Sedaj je predsednik krščansko-socialne stranke. Zaprošil je, da se ga razreši predsedništva. »Arbeiter-Zeitung« pravi k temu dogodku: Stari sovražniki smo njegovi, toda lepše politično slovo bi bili le želeli staremu bojevniku. Vaugoin bo stopil sedaj v upravne svete različnih družb, formalne kršitve pa gospod Vaugoin ni napravil, ker je prej odložil poslanski mandat. Toda prestop iz političnega delovanja k delovanju v upravnih svetih moralno ni nič bolj utemeljen, zlasti ko je postal predsednik hirtenberške tovarne za papirne. Povprašati bi se bilo treba, če se ujema, da kot predsednik zveznih železnic vstopa še v razne upravne svete družb. Ne ujema se, toda je še marsikje tudi tako! Desetkrat upravni svetnik je najlepša in »zaslužena« eksistenca!

V Italiji niso zadovoljni z nemškimi fašizmom. »Giornale d'Italia« pravi, da Mussolinijeva država ne pozna biološkega plemena. Fašistična država zahteva v okviru naroda enakopravnost v življenju. Krvno sorodstvo ni za to zadostna podlaga. Biologija je dokazala, da je osebnost posameznika bolj v zvezi z morfološko konstitucijo okolice kakor pa posebni plemenski tip. Prvi Prusi so se pojavili v dvanajstem stoletju in so izhajali iz gotskih in slovanskih narodov z azijsko primesjo. Ošabni dolgobučniki, ki govore o Italijanih, da so okrogloglavi in zaradi tega manjvredni, naj vedo, da so bušmani, hotentoti in kafri tudi dolgobučniki, pa vendar niso Ariji. To je seveda presenečenje za teorije omejeno izobrazbenih pivskih omizij. Kazati se samo v besedi in hotenju revolucionarnega, nasprotuje idejam fašizma. Nemški fašizem s svojimi pretiravanji in kričanjem je le izraz temeljnega svojstva nemškega naroda, ki se veseli velike zmage sam nad seboj. Nemškemu fašizmu niti v Italiji ne verujejo, češ, da v svojem egoizmu in svoji nestvarnosti ne more izvesti nikakršne revolucije.

Na Malti je radi vedno večje nacionalistične propagande Italijanov angleški guverner ukinil ustavo in uvedel diktaturo. Tudi zasebne italijanske šole, ki so bile dosedaj dovoljene, so odslej prepovedane, italijanski učitelji in profesorji so pa izgnani. V šolah se poučuje poleg angleščine samo v malteškem narečju. Anglija polaga na Malto veliko strateško važnost, ker ji služi kot edino močno pomorsko oporišče v Sredozemskem morju, zato bo ljubosumno čuvala, da se otoka ne polaste italijanski vplivi.

Poljska letalska eskadra, ki se mudi na posetu v Rusiji, bo ostala tam do proslave 16 letnice boljševiške revolucije; pri kateri bo sodelovala in se bo šele nato vrnila domov.

Rusija je predlagala Kitajski sklenitev pakta o medsebojnem napadanju.

V osrčju Azije, v kitajskem Turkestanu, so stalni nemiri in spopadi med muslimanskim in budističnim prebivalstvom. Tu se križajo interesi Anglije in Rusije, ki bi si to deželo radi razdelile. Poročajo o vkorakanju sovjetskih čet v severni del Turkeстана. Anglija bo zasedla najbrže južni del.

Južnokitajska vlada v Kantonu ni zadovoljna, da se spušča nankinška vlada v dogovore z Japonsko. Zato je s svoje strani dala Amerikancem razne koncesije, med drugim tudi to, da si smejo Amerikanci v južnokitajskih pristaniščih urediti postojanke za svojo mornarico.

Ameriška vojna letala bodo iz zraka pregledala vse otoke v Tihem oceanu, ki so jih Japonci v zadnjem času skrivaj utrdili. Utrdbe bodo fotografirali.

Ameriško vojno brodovje bo napravilo prijateljski obisk v sovjetskem vojnem pristanišču v Vladivostoku. Radi tega so Japonci zelo vznemirjeni, ker smatrajo ta obisk za protijaponsko demonstracijo.

Na izobraževalno delo!

Člansko zborovanje »Svobode« v Mariboru v navzočnosti s. dr. Topaloviča.

Preteklo nedeljo, dne 5. t. m. je sklica-la mariborska podružnica »Svobode« člansko zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število sodrugov in sodružic, da je bila dvorana Delavske zbornice nabasano polna.

Slučajno je bil ta dan v Mariboru navzoč tudi s. dr. Živko Topalović, kateri se je radevolje odzval povabilu, da prisostvuje članskemu sestanku.

Otvoril je sestanek s. Karner, nakar je poročal o potrebi izobraževalnega dela med delavstvom s. Petejan, povdarjajoč, da moramo uspehe volilnega boja izkoristiti za to, da bomo poglobili proletarsko miselnost z izobraževalnim delom in na ta način osigurali trajnost naših pridobitev. Namen Svobode je: prirejati predavanja, tečaje, gojiti petje, dramatiko, sport (nogomet in lahko atletiko), skrbeti za pouk, zabavo in razvedrilo delavstva. Delavstvo naj se oklene te svoje kulturne matice in naj koraka strnjeno v njenih vrstah cilju nasproti.

Burno pozdravljen je na to povzel besedo s. Topalović, ki je govoril o kulturnem poslanstvu socializma, primerjajoč ga z verskimi kulturnimi pokreti budizma in krščanstva. Dočim so verski kulturni pokreti dokazali svojo nemoč v boju z zlom, ki ga je ustvaril človek in so radi tega prenesli vse svoje težnje po izboljšanju v posmrtno življenje, je socializem nauk o spoznanju in odpravi zla na zemlji. V tem tiči njegovo veliko kulturno poslanstvo, ker bo z odpravo materijelnih brig in skrbi za vsakdanji obstoj, sprostil velike umske sile za formiranje nove kulture, v kateri bo vsak posebej užival i materijelne i umske dobrine v sklopu vse človeške zajednice. Njegovo predavanje je bilo zelo globoko zasnovano, pa je vendar tako poljudno izzvenelo, da so ga razumeli vsi prisotni, čeprav je govoril v srbohrvaščini. Poslušalci so se mu zahvalili za njegova izvajanja z dolgotrajnim ploskanjem.

Za tem je govoril še s. Eržen, nakar je bil storjen sklep, da se ustanovi v okviru »Svobode« poseben kulturni svet, kojega izključna naloga bo voditi kulturno delo in vzdrževati zvezo z delavstvom v tovarnah in obratih.

V večer bo, kakor že rečeno, izredno lep in bo trajal le 1 uro in tritret. Vstopnice se dobe že sedaj v Strokovni komisiji in je za tak večer izredno nizka vstopnina. Sedeži so po 3 in 2 Din, stojišča pa po 1 Din.

Naj ne bo nobenega izmed Vas, sodrug i sodružice, ki bi se tega večera ne udeležil.

G. Kravos, tajnik »Narodne strokovne zveze«, je na dan volitev v Delavsko zbornico dne 22. oktobra popolnoma neupravičeno zahteval od policijskega stražnika, da odvede sivolasega predsednika Strokovne komisije s. Jernejčiča. G. Juvan, predsednik iste zveze, je podpisal znano okrožnico.

Narodno gledališče v Ljubljani želi, da delavci obiskujejo gledališče. Pri tem pa ne pošilja nobenih objav o igrah v naš list. Ali je gledališka uprava mnenja, da so vsi delavci »Jutrovci« ali pa nam ne pošilja sporeda zato, ker svoje napovedi kar čez dan spreminja? Kajti često se zgodi, da greš na podlagi dopoldanske časopisne objave večer v gledališče, pa tam izveš, da je popoldanski »Narod« že objavil spremembo. Narodno gledališče želi dalje, da ga vsi podpiramo, istočasno je pa ukinilo vsako izposojanje garderobe in iger delavskim odrom »Svobode«.

Narodno gledališče je pristalo na znižanje vstopnic delavcem za 50 odstotkov, sporočilo je pa naknadno, da za operete ne da popusta. Ali bo morda gledališka uprava naknadno sporočila še to, da bodo delavci imeli popust le za tiste predstave, ki jih ljudje v splošnem nočejo obiskovati? Ali se bo končno uprava vprašala, kaj pomeni naslov »Narodno gledališče«?

Ljubljana.

Delavski prosvetni večer »Svobode« in »Zarja« v Ljubljani.

V sredo, dne 8. novembra 1933 priredita »Svoboda« in »Zarja« v Ljubljani prvi delavski prosvetni večer v tej sezoni. Začetek ob 2. uri.

Večer bo nad vse lep, umetniški in pester s sledečim sporedom:

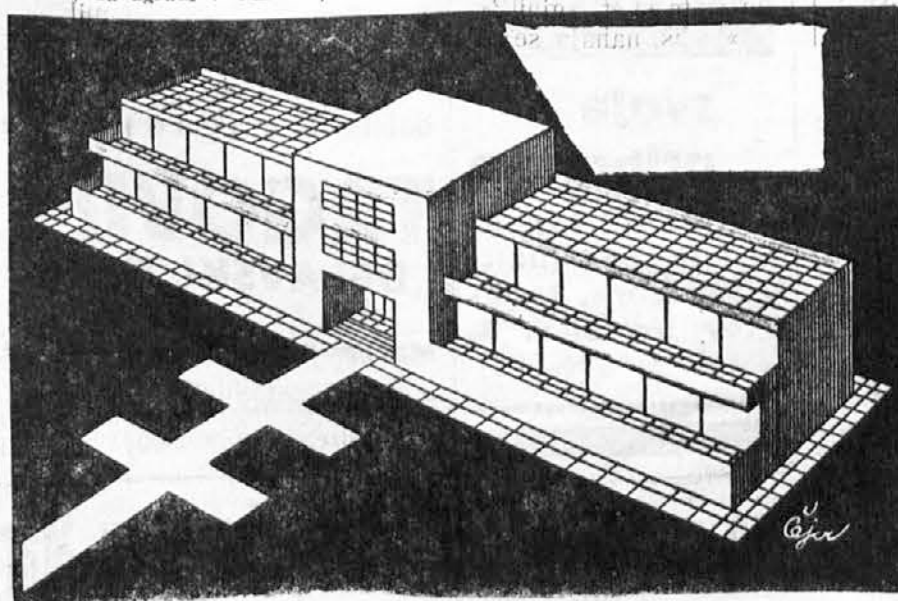
1. Profesor Teply iz Maribora bo predaval o delavskem gibanju.
 2. Delavska godba »Zarja« bo zaigrala: a) Zdravo, hrabri bojevnik, b) Waldteufel: Čar siren, c) Semeja: Judith. Intermezzo, komponirano prav za ta večer.
 3. Konserv.-altistka Vida Rudolfova bo zapela dve Parmovijski pesmi: Zapoji mi ptičica glasno in ptička. Pri klavirju konser. R. Gallatija.
 4. Svobodaš Ivan Skuk bo recitiral Tigrovo pesem: Vprašanje delavki. (Glej »Svoboda« od 1. marca 1929.)
 5. Miloš Zihel bo zaigral na saksofonu več lepih solo-komadov. Na klavirju ga bo spremljal Bojan Adamič.
 6. Delavsko pevsko društvo »Can-kan« zapoje pod taktirko pevovodje K. Perka več lepih pesmi, med njimi »Zdravo, hrabri bojevnik«.
 7. Ivan Skuk bo recitiral Mile Klopčičevo pesem: »Moj oče«.
 8. Konserv.-sopranistka Anica Kristanova bo zapela Adamičovo: »Pri zibelci« in Škorpikovo: »Otrok izprašuje«, katere besedilo je napisal Mile Klopčič. Uglasbil pa svobodaš Škorpik.
 9. Kovinarja Bine Trtnik in Rajko Ogorevc bosta zaigrala nekaj lepih pesmi na havajsko kitaro.
 10. Konserv. Anica Kristanova in Vida Rudolfova bosta zapeli v duetu več Dvořakovih dvošpevov. Na klavirju ju bo spremljal konser. R. Gallatija.
 11. Bojan Savnik, svobodaš, bo recitiral pesem: »Kdor še dvomi...«
 12. Konserv. Drago Burger zapoje arijo iz opere Halka. Pri klavirju kons. I. Kumer.
 13. Delavsko pevsko društvo »Can-kan« zapoje več delavskih pesmi. Pevovodja Kristo Perko.
- Nastopil bo tudi solist z žago in spremljevanjem klavirja.

Dvakrat da, kdor hitro da!

Tuberkuloza zahteva vsako leto ogromne žrtve tudi v Mariboru in se doslej še ni posrečilo, da bi to kužo bistveno omejili v nenem divjanju. Največ žrtev zahteva jetika v vrstah prebivalstva, ki živi v revščini in pomanjkanju, katero nima sredstev ne za zdravljenje in ne za zdravljenje. Dolžnost nas vseh je, da val tuberkuloze zajezimo. Pomagati moramo onim, ki si sami ne morejo pomagati. Organizirati to pomoč je naloga, ki si jo je v Mariboru nadela Protituberkulozna liga. To svojo nalogo pa hoče izvršiti na ta način: da zgradi v čim krajšem času

v našem obravskem mestu azil za bolne na pljučih. Liga je začela z nabiralno akcijo, ki je že doslej rodila lepe uspehe. Azilni sklad raste polagoma, toda nevzdržno in bo v doglednem času zbranih toliko sredstev, da se bo mogla resno zasnovati misel urediti.

Vse prebivalstvo naj se zato po svojih močeh odzove pozivu lige v boju zoper tuberkulozo in naj z nadaljnjimi mesečnimi prispevki, z darili in volili podpre to nadvse koristno akcijo, ki jo bo kronala veličastna zgradba tuberkuloznih.



Gornjo idejno skico je izvršil znani mariborski arhitekt g. Jaroslav Černigoj.

Maribor.

7. redna seja mestnega občinskega sveta se bo vršila v petek, dne 10. novembra s pričetkom ob 18. uri v redu je par stvari splošnega značaja. mestni posvetovalnici. Na dnevnem Med drugim tudi: spolnolitev davčnega odbora za mesto Maribor. Pritožba radi pomanjkanja greznice v Sodni ul. št. 14 in 16, odkoder še vedno odvažajo fekalije v sodčkih. Mere mestne občine v smislu naredbe o podpiranju brezposelnih in o pobijanju delamrznosti. Pravilnik za mestno oskrbnišnico. Spolnolitev gradbenega odbora, nastavitve tehničnih moči, določitev gradbenih taks in honoriranj sej. Odstranitev koštanjevih dreves v mestnih ulicah. Odobritve računskih sklepov mestne občine za l. 1930, mestne plinarne, električnega podjetja in avtobus-prometa za l. 1932. Preureditev mariborskega gradu za magistrat. Prostor za realno gimnazijo. Ureditev dvorane v pritličju kazine. Nabava novih hišnih števil in uličnih napisov. Prošnja združenja gostilničarjev za zvišanje kala pri vinskem moštu od 1½ odst. na 10 odst. Sklepanje o predlogu obč. sv. Oslaka o ukinitvi izterjavanja kulka.

Velike spremembe v gasilnem društvu. Dne 5. novembra bi se bil moral vršiti redni občni zbor gasilcev, bil pa je najbrž preložen.

Narodno gledališče. Četrtek, 9. nov: »Voda«. Red C.

Otvoritveno predavanje »Svobode« bo v sredo, dne 8. novembra s pričetkom ob 8. uri zvečer. Na sporedu nastop pevskega zbora in recitacije. Govori pa s. prof. Stupan »O današnji Nemčiji«.

Ustanovni občni zbor Pogrebnega društva na Pobrežju, r. pom. blagajne se bo vršil v nedeljo, dne 19. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v dvorani gostilne g. Hrena na Pobrežju, Cesta na Brezje 25. Ker se je postavilo društvo kot pomožna blagajna na široko podlago, je dana možnost, da pristopijo k društvu vsi tisti uvidevni, ki si hočejo zasigurati dostojen pogreb in ki še niso stari več kot 50 let. Društvo bo sprejemalo pristopivše člane po občnem zboru na podlagi novih pravil.

Za šolska deca kupujte le pri nas na Slomškovem tegu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Ptuj.

Tovarno svile bomo torej dobili tudi v Ptujju v Dominikanski vojašnici, ki je zdal last mestne občine. Pripravljala dela so v teku pa na žalost že izkazuje težko nesrečo. Pri selitvi mizarskega obrata g. Šireca so se pretekli četrtek močno poškodovali štirje pomožniki imenovanega mojstra. Radi pomanjklivosti varnostne naprave leže žrtve s polomljenimi udi v bolnici, katere ne bodo tako kmalu zapustili.

Vrnil se je v službo mestni blagajnik g. R., ki se je kot znano težko ponesrečil 30. avg. t. l. pri zaletu v avto g. V., katerega je šofiral M., vozeč po predpisani strani in je bilo ugotovljeno, da on ni zakrivil nesreče.

Zagorje ob Savi.

»Števeni novčič« na zagorskem pokopališču. 1. novembra je Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb v Zagorju ob Savi pobiralo na tukajšnjem pokopališču števeni novčič za revno in ubogo deca, kateri preti bližajoča zima. Ta dobrotelni poizkus se je zelo dobro obnesel, kajti v nabiralnik so nanosili obiskovalci nič manj kot 966 novčičev v vrednosti 1426 Din, za kar se omenjeno društvo v imenu revne dece najtopleje zahvaljuje vsem, ki so pripomogli do omenjene vsote, zlasti tistim, kateri so dali zadnji belič iz žepa. Vabimo tudi vse Zagorjane, da se včlanijo v društvo, saj znaša letna članarina le 12 Din. V ta namen se bo v prihodnjih dneh zglasil pri vseh Zagorjanih blagajnik g. Sobar. Odbor.

Duševni »preporod« v nemškem v istosmerjenem združništvu. V blagovnem poročilu Velenakupne družbe nemških konzumnih društev v Hamburgu, ki so jo Hitlerjevci ukradli delavstvu in jo izenačili, citamo v št. 32 naslednje oznanilo: »Na željo smo našo zalogo igrač izpopolnili s sledečimi predmeti: trdnjave, SA-in-SS-vojaki, z vojaki državne brambe (Reichswehr), z Indijanci, pločevinastimi tanki za navijanje, s topovi, puškami in pištolami.« — To se je seveda prav lahko zgodilo, če nemške oblasti same nazivajo pacifiste in naprotnike vojne za »manjvredne ljudi«. Živel napredek!

H. z. Mühlen:

O čem smeš govoriti v gostilni?

Z nekim znancem sem se dogovorila za večerjo v neki berlinski restavraciji. Z nekim znancem, ki se v zadnjem času ni odlikoval baš s posebnim pogumom. Čim sem sedla za njegovo mizo, mi je zašepetal z bojazljivim pogledom na sosedno mizo: »Bodite previdni! Govorite le o brezpomembnih stvareh! Človek nikdar ne ve...«

No, s svojo previdnostjo mi ne maram kvariti večerje, govorila bom o popolnoma nedolžnih zadevah.

Požirala sem besede in si belila glavo, o čem naj govoriva. Pa mi je prišlo na misel vreme:

»Strašno, ta večni dež,« sem dejala. »Človek ne pride do tega, da bi užival jesen.«

»Ne govorite o dežju,« mi je z obupnim glasom odvrnil znanec. »Lahko bi mislili, da sva mnenja, da letos bolj dežuje nego lani. Lahko bi mislili, da namigavava na slabo letino, na gospodarske ukrepe vlade.«

Torej z vremenom ni nič. In vendar ni nobene bolj nedolžne stvari. Natakar je stopil k najini mizi, naročila sva večerjo in jaz sem dejala:

»In čašo pilzenskega, prosim.«

Znanec mi je posegel v besedo: »Kako ste raztreseni. Gotovo hočete spiti čašo renškega vina. Dve čaši renškega vina, prosim,« je končal s povzdignjenim glasom.

Ko je natakar odšel, sem jezno vprašala: »Čemu naj pijem vino? Vedno me boli glava po njem.«

»Toda pilzensko je vendar inozemsko pivo. To bi se lahko smatral za domovini sovražan akt.«

»Zdravnik mi je svetoval pivo.«

Znanec mi je zopet boječe zašepetnil: »Ne govorite o zdravnikih! Lahko bi mislili, da kritizirava paragraf o Arijcijih. In tudi o advokatih — za boža — ne govorite!«

»Kdaj pojdete na dopust?« sem vprašala po kratkem odmoru.

Znanec je vzdihnil: »Ne bom več z vami večerjal. Saj sem vas vendar prosil... Govorite o nedolžnih stvareh!«

»No, dopust...?«

»Že drugič uporabljate to besedo. Lahko bi mislili, da kritizirava odredbo o uradniških dopustih.«

Začela sem jesti. Ni mi teknilo. Dolgočasno sem se ozirala po dvorani in pogled mi je obstal na lepi mladi ženi, ki je sama sedela v kotu.

»Poglejte to lepo ženo tam levo,« sem dejala vesela, da sem vendarle našla popolnoma nesumljivo snov. Toda zmotila sem se. Znanec se je ozrl v isti kot in obupno dejal:

»Ali me res hočete spraviti v nesrečo? Najprej rečete 'levo', potem me pa še opozorite

na črnolase žensko, ki še kadi povrh. Saj vendar veste, da nemška žena ne sme kaditi. Če bi sedaj prijazno pogledal to žensko, bi lahko mislili, da občudujem tujko, ki kadi, in bi me osumili, da sem ali narodni izdajalec ali pa da nisem čist Arijec.«

Minila me je potrpežljivost. »Vi ste idijot in 'švindler'. Saj vendar vem, da vam ugajajo črnolase ženske,« sem mu jezno odgovorila.

Znanec je pobledel: »Saj sem vas vendar prosil... Kaj govorite o idijotu in 'švindlerju'? Če to slišijo, bodo lahko mislili, da govorite o našem državnem kanclerju. Prosim, nobenih političnih namigavanj.«

Torej v tej državi ni nobene nedolžne snovi za pogovor. Bom pa molčala. In molčala sem pet, deset minut. Znanec je postal nervozen:

»Zakaj molčite? To je vendar sumljivo. Lahko bi mislili, da se ne počutiva dobro v današnji Nemčiji. Saj sem vas vendar prosil... Govorite nekaj, ampak samo o nedolžnih stvareh!«

To mi je bilo pa že preveč. Vstala sem. »Grem,« sem dejala. »Pokvarili ste mi vso večerjo. Ne bom plačala. Prepuščam vam.«

»Plačati,« je vzdihnil. »Kaj govorite! Lahko bi mislili, da sem proti moratoriju...«

Toda že sem bila med vrati in sekundo kasneje na cesti.

Mojo pogumni znanec me pa ni več vabil na večerjo v gostilno.

Rojstva na zapoved.

Bazelska »Nationalzeitung« piše: V »Völkischer Beobachterju« z dne 5. septembra t. l. čitamo pomembne stvari o sijajnem vplivu narodno-socialistične gospodarske politike v naši vrttembergški sosedni deželi. Tako o nazadovanju prisilnih dražb, o donosu ribarstva na Bodenskem jezeru, o naraščanju hranilnih vlog in slednjič, čemur se najbolj čudimo, o »nenavadno velikem porastu porodov«. Če vzamemo, da so tam navedene številke popolnoma točne in če se strinjamo povsem s poročevalcem v njegovem samoobsebi razumljivem mnenju, da je ves ta uspeh in zlasti slednji porast zasluha novega režima, potem bi ne imeli o čem poročati. Toda kakor je videti, so fašisti uspeli v tem, da so premagali samo mater naravo in njene zakone. Narodni socializem je v Nemčiji doslej na krmlu komaj sedem mesecev — in že je pokazala njegova temeljita propaganda uspeh tudi v povišanju števila rojstev! Tu sta dani samo dve možnosti: ali je nemški novi prirastek iz samih »sedemmesečnih« otrok, ali pa ne potrebuje nemški človek nič več devet mesecev, da prehodi pot iz večnosti v čas, iz štokljinega gnezda v nemško resničnost. Nagibamo se k drugi možnosti. Če drži, potem naj vsi drugi narodi, v slučaju da si ne bodo mogli preskrbeti nemškega recepta, kar pospravijo svoje botege. (Kajti tako hitro kakor Prusi pač ne znajo »streljati«.

S-s.

Rudarska stavka v Pensilvaniji.

V severnih pensilvanskih premožnih revirjih so rudarji v soboto v splošnem glasovanju sklenili stavko. Zahteve rudarjev so v glavnem politične. Zahtevajo namreč priznanje radikalnih strokovnih organizacij. V stavki je nad 30.000 rudarjev. Amerikanski vzhod bo sedaj pozimi silno pogrešal premož.

Kaj je na Hitlerju nemškega?

Kljukasti križ je indijski. Njegov pozdrav italijanski. Njegovo poreklo češko ali židovsko. Njegove SA bande macedonske. Njegova despotija orijentalna. Njegovi kodri korziški. Njegova uniforma angleška. Njegove propagandne metode ameriške. Kaj je torej nemškega? (»Nemec«, 1933, 1933)

Fašisti tretjega carstva na „delu“

Sodrug Engelbert Graf umorjen.

Tudi kovinarsko delavstvo je položilo zdaj svojo žrtev v boju proti nemškemu fašizmu. Nemški delavci, ki jim je uspelo pobegniti iz nemških narodno-socialističnih zaporov, prinašajo poročilo o umoru sodruha Georga Engelberta Grafa, izobraževalnega tajnika Zveze nemških kovinarjev. Sodr. Graf je znal izbornost s svojim načinom delovne zajednice napraviti tudi komplicirana vprašanja iz gospodarskega življenja umiljiva delavskim slušateljem. Številni spisi iz območja prirodnoznanstva in o vprašanju delavske izobrazbe pričajo o njegovem živahnem duševnem delu.

Engelbert Graf je bil neutrudljiv delavec in borec za duševno osvoboditev proletariata, zaradi tega ni smel živeti v tretjem carstvu daljšo dobo. H:

»Umrl za slabostjo srca«, tako zasmehujejo svoje žrtve.

Vse, ki so poznali s. Engelberta Grafa, bo ta novica o njegovi smrti

zlasti s socialisti. V Bruslju so socialistične množice naskočile nacionalno-socialistični glavni stan v takoimenovani »zeleni hiši«. Pri tej priliki je morala posredovati ojačena policija in je bilo veliko oseb ranjenih. Prepoved uniformiranja bi bilo treba izdati tudi pri nas.

V Ziljski dolini so ob priliki neke proslave »domovinske fronte« nacionalni socialisti prižgali zvečer na pobočjih okoliških hribov velike kresove v obliki kljukastih križev, od katerih se je vnel nek gozd. Heimwehrovska asistencija se je pod vodstvom žandarmerije podala v hribe,

Uspehi sodruha Molka. Urednik chicaške »Prosvete« in znani pisatelj s. Ivan Molek (letos izide spet njegov roman »Mravljišče« v založbi Cankarjeve družbe) je leta 1928. napisal pesem »Mi vsi«. Ta pesem je izšla prvotno v spominskem spisu Slov. združne zveze v Clevelandu, potem sta jo ponatisnila še Zadrudni koledar in »Konzument« v Ljubljani. Kmalu jo je z dovoljenjem avtorja objavil v srbskem prevodu Zadrudni koledar Saveza srbskih zemlj. zadruga v Novem Sadu. In kakor jo porabljajo prav zelo pri deklamacijah v Dravski banovini, prav tako se je priljubila Srbom in kakor čitamo v deveti številki »Srbskega zadrugarja« iz Novega Sada, so jo prav zelo uporabljali letos pri proslavah Mednarodnega zadrudnega dne po Vojvodini. Tako so jo recitali ali deklamirali v Adaševcih, St. Sovi, v Vršču, v Srbobranu, v Kumanih, v Zemunu, v Nešinu, v Mokrinu in v drugih krajih. Poleg nje je bila na sporedu v večini teh krajev tudi še pesem Zmaja Jovana Jovanovića »Dižite, bračo, zadruga težačke«. To zanimanje in praktično uporabljanje lepe pesmi s. Molka je vzeti kot njegov velik uspeh. Pa saj je res:

»Jaz sem — nič!

Mi vsi — moč,

mi vsi — bič!«

Jugoslovansko-bolgarski klub je bil te dni ustanovljen v Sofiji po vzorcu malo prej ustanovljenega ruskega kluba v Beogradu. Klub si je nadel nalogo pospeševati vsestransko zblizanje in prijateljstvo med obema državama in pripadajo mu odlični predstavniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

Belgijska vlada je prepovedala nošenje uniform. Prepoved je izdana radi vedno bolj naraščajočega gibanja flamskih nacionalnih socialistov, ki so povzročili že celo vrsto spopadov



Nalagajte

svoje
prihranke

v štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg št. 6.

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novo otvorjeni

TRGOVINI
»DELAVSKI DOM«

r. z. z. o. z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potrebščine v svoji trgovini.

Mestno načelstvo mariborsko.
Mestni načelnik: Dr. Lipold, l. r.

Vsi letni naročniki »Radiowelt« dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio-welt«. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon št. 2324.